

Bojan Ekselenski

Jezikovna orodja

Olajšajmo si delo, naj gre glavobol adijo!

Word je orodje za pisanje

- ▶ Premalo pozornosti posvečamo temu, kako si olajšati pisanje.
- ▶ Veliko lahko storimo zgolj s tem, da poznamo osnovna Wordova orodja in brezplačne spletne vire.
- ▶ Z malce naučenega bistveno pohitrismo in izboljšamo kakovost svojega pisanja.
- ▶ Vsaj 90 % neumnosti, ki se nam zaredijo v besedilu, lahko z malo truda iztrebimo zgolj z osnovnimi orodji.

Uporaba jezikovnih orodij

- ▶ Prvi filter je Wordov črkovalnik

Wordova ·jezikovna ·orodja ·so ·s ·spretno ·rabo ·za ·pisatelja ·
nekaj ·najboljšega ·po ·krajnski ·klobasi ·in ·praženem ·zeoju. ¶
Za ·zatipkano ·besedo ·zeoju ·vam ·ponudi ·zelju, ·znoju, ·
zaboju ·ipd. ¶
Kuhanček, ·alkokoma, ·nogopis ·ali ·narobepis ·niso ·v ·
splošnem ·slovarju ·in ·jih, ·čeprav ·veste, ·da ·so ·pravilno ·
zapisane. ·Word ·ima ·tudi ·za ·to ·rešitev. ¶

- ▶ V vgrajenem črkovalniku je samo obči nabor besed, zato lahko podčrta tudi ustrezno zapisane besede.
- ▶ Za takšne besede obstaja rešitev.

Wordov Osebni slovar: Preprosta razširitev vgrajenega črkovalnika

- ▶ Word ima prevečkrat prezrto možnost – Osebni slovar.
- ▶ Namenjen je dopolnjevanju obstoječega privzetega črkovalnika z novimi besedami.
- ▶ Uporaba je silno preprosta, terja zgolj doslednost (beri: sproti vpisujete specifične besede).

Vnos v osebni slovar

- ▶ Z desno miškino tipko kliknete na besedo, za katero ste prepričani, da je pravilna.
- ▶ Pojavi se meni in izberite možnost Dodaj v slovar.
- ▶ Po potrebi sproti dodajajte tudi oblike teh besed (velika začetnica, skloni, ipd.)
- ▶ Word izbrano besedo vnese v specifično datoteko **Custom.dic** (o njej kasneje).
- ▶ Rdeče podčrtanje vseh, prej „napačnih“ besed izgine, a takoj boste opazili, če se zatipkate pri specifični besedi.

Vneseno v osebni slovar

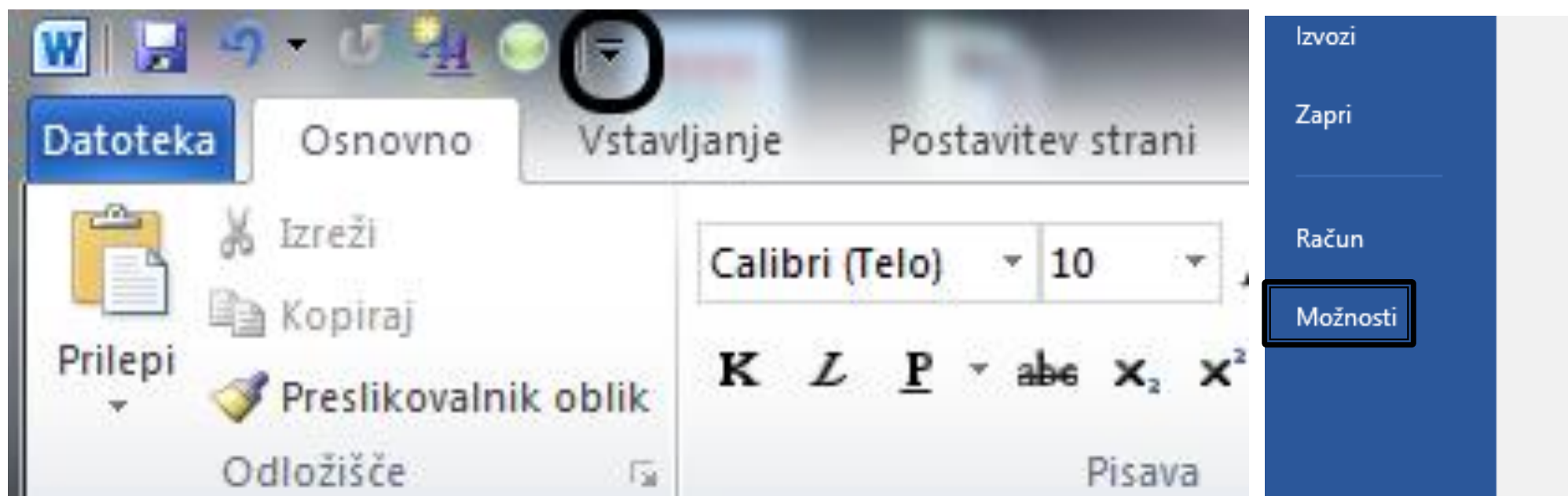
- ▶ Rdeče podčrtanje vseh, prej „napačnih“ besed izgine, a takoj boste opazili, če se zatipkate pri specifični besedi.
- ▶ To vam prav pride, če se zatipkate pri specifični besedi, saj bo črkovalnik to zaznal in vas rešil zadreg.

Kuhanček, ·alkokoma, ·nogopis ·ali ·narobepis ·niso ·v ·
splošnem ·slovarju ·in ·jih, ·čeprav ·veste, ·da ·so ·pravilno ·
zapisane.¶

Kuhanček ·ne ·more ·po ·pomoti ·postati ·kuhanček ·ali ·
kihanček, kuhanček ·lahko, ·zato ·dajte ·v ·slovar ·tudi ·besedo ·z ·
malo ·začetnico.¶

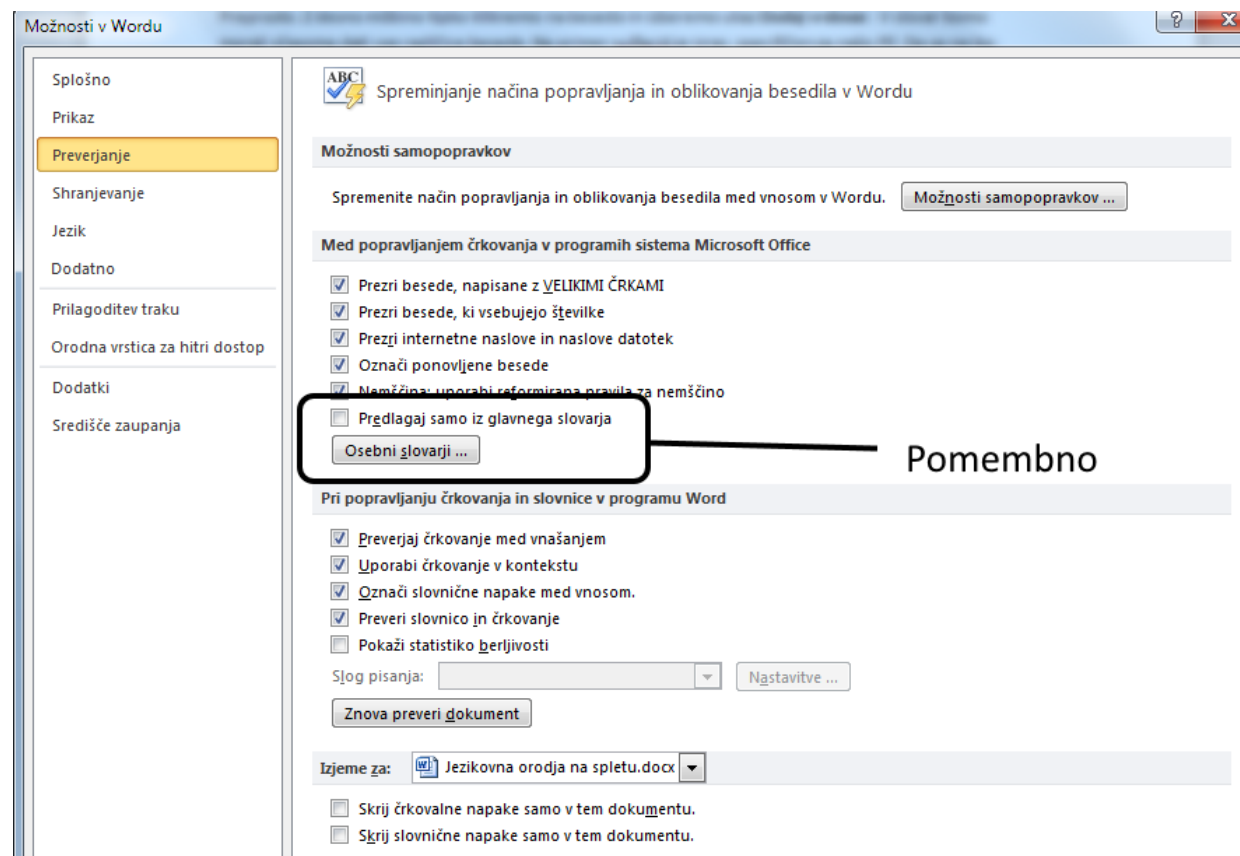
Pogovorno okno Osebni.dic

- Lastnosti osebnega slovarja uredite s pomočjo pogovornega okna.

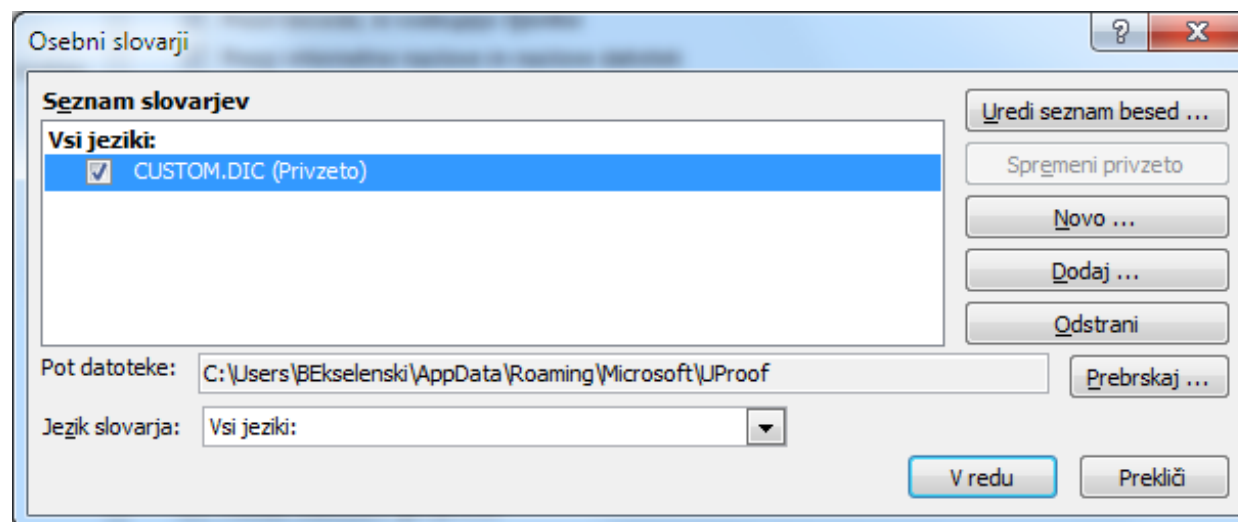
Pogovorno okno Več ukazov

- ▶ Ob izbiri **Več ukazov** se pojavi pogovorno okno, kjer kliknete na **Preverjanje**

Pogovorno okno Osebni.dic

- ▶ Če kliknete na gumb Osebni slovarji... se prikaže zgovorno pogovorno okno
- ▶ Pri ročnem delu s tem slovarjem bodite previdni.
- ▶ Največ računalniških nesreč z izgubo podatkov se zgodi v slogu – „Samo nekaj sem hotel popraviti.“

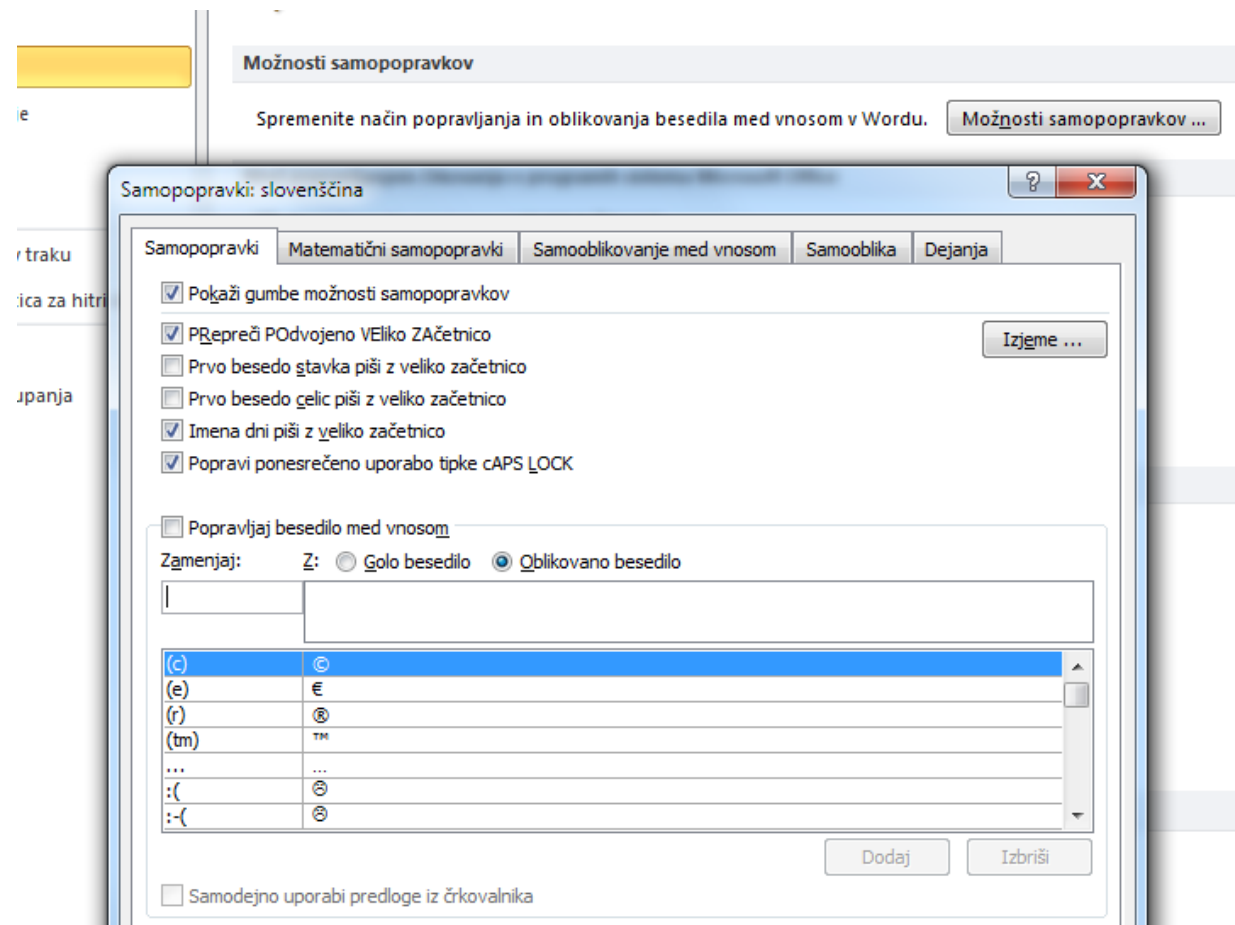

Samopopravki – olajšanje

- ▶ V pogovornem oknu Preverjanje je tudi dostop do orodja Samopopravki.
- ▶ Word vam omogoča, da si na seznam samopopravkov vnesete preproste kratice, ki se ob vpisu zamenjajo z daljšo besedo.
- ▶ Določite neko samosvojo kratico, ki se potem čudežno spremeni v ponavljajočo se besedo ali poved.
- ▶ S pametno rabo orodja si lahko močno olajšate količino tipkanja in s tem povezano pripravo besedila.
- ▶ To je uporabno zlasti pri pisanju nezvenečih, specifičnih, največkrat strokovnih izrazov.

Pogovorno okno Samopopravki

- ▶ Vpisovanje novih besed je preprosto

Ko zmanjka Wordovim orodjem

- ▶ Word je mogočen, ni pa vseмогоčen urejevalnik besedila.
- ▶ Na srečo je v dobi omreženosti vsega z vsem na voljo nekaj rešitev in kakšna zastonj malica.
- ▶ Vsa računalniška tehnologija ne more zamenjati **ustreznega** lektorja – poudarek je na besedi **ustreznega**.
- ▶ Najprej je čas za močnejša sredstva ...

SNJP 1

(Spletna nujna jezikovna pomoč 1: [http.//www.fran.si](http://www.fran.si))

- ▶ Na spletnem mestu so na voljo vsi pomembni slovarji slovenskega jezika, razdeljeni glede na namembnost

Splošni slovarji

Fran

Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

[Splošni](#)
[Zgodovinski](#)
[Terminološki](#)
[Narečni](#)
[Svetovanje](#)
[Zbirke](#)

Slovar slovenskega knjižnega jezika

Slovar novejšega besedja

Sprotni slovar slovenskega jezika

Slovar slovenskega knjižnega jezika, 2. izdaja

Slovenski pravopis

Slovar pravopisnih težav

Novi slovar slovenskega knjižnega jezika

Splošni slovarji na portalu FRAN

- ▶ Slovar slovenskega knjižnega jezika
- ▶ Slovenski pravopis
- ▶ Slovar novejšega besedja
- ▶ Slovar pravopisnih težav
- ▶ Slovar knjižnega jezika 2 (še ni brezplačen)
- ▶ Sprotni slovar slovenskega jezika (besedišče, ki še ni del SSKJ)
- ▶ In še več ...

Iskalnik Fran

- ▶ Iščete lahko med vsemi slovarji, ki so na voljo

Fran

Napredno iskanje

Razvrsti po iztočnicah ▾

klíkati -am nedov. (ī ī) knjiž., redko *klicati*, *kričati*: ljudje so drug drugemu klikali

klíkati -am nedov. (ī ī)
 pritiskati navadno levi gumb na računalniški miški in s tem izbirati možnosti, funkcije, prikazane na zaslonu računalnika: *Analize kažejo, da so uporabniki čedalje bolj ravnodušni, se ne odzivajo več na oglase in ne klikajo več na hiperpovezave, ki jim jih ponujajo oglaševalci* **E** ↑klik

Število zadetkov: 2

SSKJ

SNB

Vse na Franu

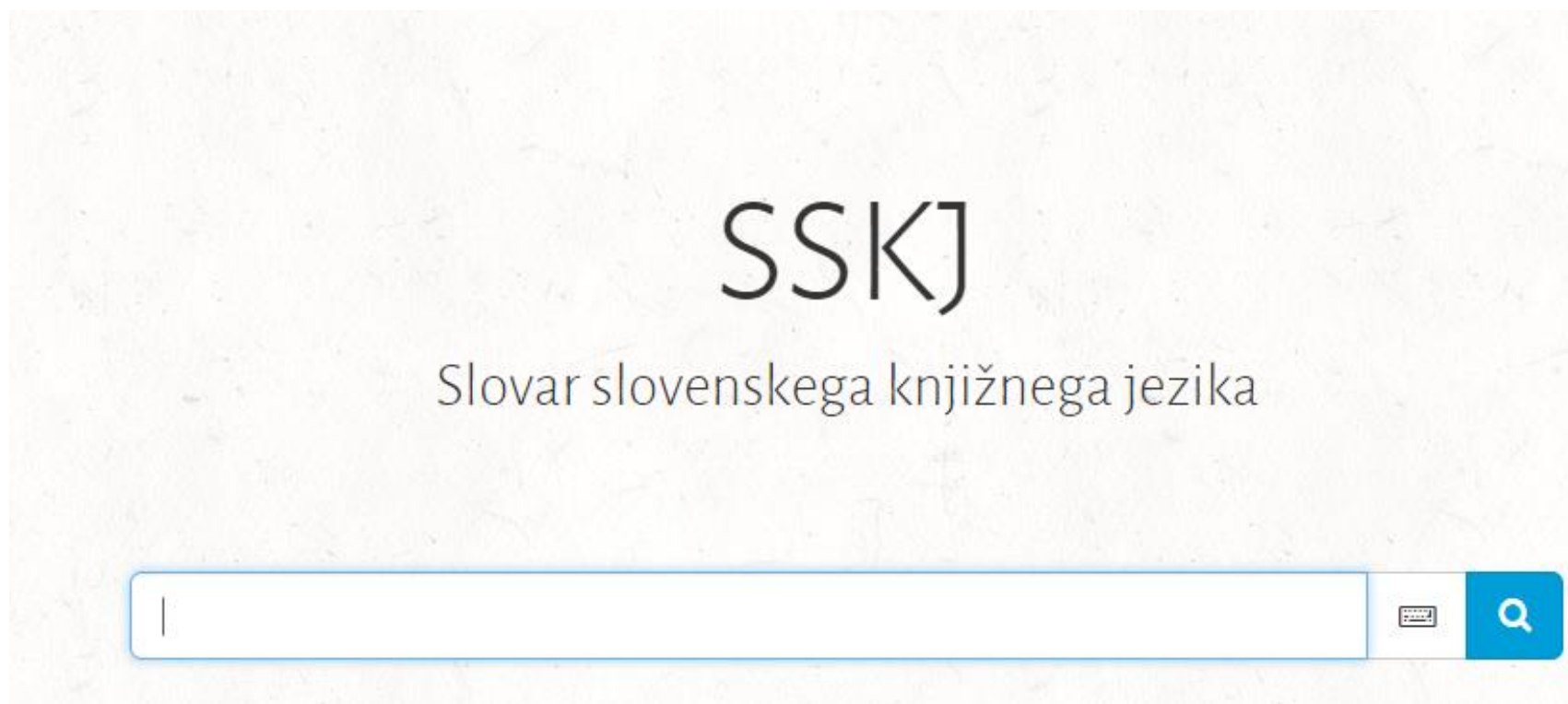
4	2

Slovarji

SSKJ	1	0
SNB	1	0
SSSJ	0	0
SSKJ ²	2	2
Pravopis	0	0
SPT	0	0
Zgodovinski ▾	0	0
Terminološki ▾	0	0
SLA 1	0	0

Specifični slovar

- ▶ Iskanje lahko po želji omejite samo na določen slovar, recimo **Slovar slovenskega knjižnega jezika**

Kaj storiti, če ne najdem besede?

- ▶ Če besede ne najdete v nobenem slovarju in ni specifični strokovni izraz, gre najverjetneje za besedo, ki ne sodi v vaše besedilo.
- ▶ Priporočam, da najdete slovnično ustrezno besedo

Vaše iskanje ni bilo uspešno.

Pri iskanju po vseh slovarjih na Franu pa lahko najdete naslednje približke:

- kolikostni
- kólikostni
- klikati

SNJP 2:

Amebis Besana – E lektor

- ▶ Včasih je beseda skladna s slovarjem, a je slovnično neustrezna.
- ▶ Največkrat gre za manjkajoče vejice vrinjenih stavkov, nepravilno sklanjatev ipd.
- ▶ Beseda je recimo slovnično ustrezna, a morebiti obstaja primernejši izraz.
- ▶ Na spletnem mestu podjetja Amebis se nahaja omejeno brezplačno orodje:

<http://besana.amebis.si/preverjanje/>

Omejitev 1000 znakov

- ▶ Brezplačno orodje je namenjeno temu, da vas prepriča v uporabnost in nakup.

Predstavitvena verzija slovnicega pregledovalnika Amebis Besana 4.10.4

Za preizkus kakovosti lektoriranja v polje spodaj vpišite besedilo. Če nimate nameščene slovenske tipkovnice, pišite *kaša* ali *ka^sa* in ne *kasa*, *kasha* ali *kas^a*.

Besedilo za preverjanje

1000

Preveri

Prostih znakov

Priporočamo, da besedila **lektorirate na svojem računalniku** brez omejitev velikosti besedila. In to kar med pisanjem besedila.

Besana vam bo ohranila ugled. Iz vaših besedil bo **odstranila slovnice napake** in obenem predlagala tudi uporabo primernejših in lepših besed.

Za lektoriranje besedil na svojem računalniku potrebujete licenco programskega paketa. Za preizkus delovanja lahko **naročite enomesečno brezplačno licenco**.

Ta spletna stran je obiskalo 3.492.165 obiskovalcev. Strežnik je do zdaj preveril 2.378.300 besedil, skupne dolžine 825.878.902 znakov.

Primer besedila med preverjanjem

- ▶ Primer delovanja orodja.
- ▶ Seveda deluje samo ob povezanosti na splet.
- ▶ Licenca se plačuje letno in je vredna živcev, ki pregorijo zaradi jezikovnih nerodnosti.

	4 opozorila	
Največkrat je vzrok jezikovno nedodelanih prispevkov časovna stiska. V širši strokovni skupnosti, recimo v uredništvu strokovne publikacije/ gre prispevek čez strokovno in jezikovno sito. V našem okolju/ zlasti v primeru internega objavljanja/ pa mnogo izdelkov ne gre niti skozi najbolj bazični jezikovni pregled.	zaradi najbolj bazičnega jezikovnega pregleda	
75 % jezikovnih nerodnosti lahko odpravimo sami, zgolj z upoštevanjem zgoraj napisanega in predstavljenega. Prispevki niso namenjeni literarnim užitkom, a morajo biti bralno koristni. Če je možnost, naj prispevek prebere še nekdo drug. Pametno je dobrohotno sprejeti morebitne pripombe, čeprav niso strokovne, temveč jezikovne narave.		

Omejitev strojnega lektoriranja

- ▶ Strojno lektoriranje ni popolno, niti ne more biti popolno.
- ▶ Včasih se prav prijetno krohotamo ob predlogih, ki jih orodje strese iz besedne malhe.
- ▶ Pri stavku: **Ubiti ne, spustiti oz. Ubiti, ne spustiti**, pa ne pomaga noben lektor, temveč samo zdrava pamet.
- ▶ Strojno lektoriranje uporabimo po pameti.
- ▶ Za zdaj strojno lektoriranje še ne ukinja usposobljenega človeškega lektorja.

Ciljna publika

- ▶ Pomemben element priprave besedila je ciljna publika.
- ▶ Zlasti je važna prilagoditev besedišča končnim uporabnikom.
- ▶ Članek za strokovno revijo mora biti vsebinsko in oblikovno drugače zastavljen od prispevka za literarni natečaj, ta pa je drugačen od priprave lastne knjige.
- ▶ Besedila za izven domačega praga naj vedno še nekdo prebere. Če pišete za druge, jih ne žalite z zaverovanostjo v samega sebe.
- ▶ Mnogo dobrih idej umre, ker so neberljive, a to je že druga zgodba.

Slovar izrazov

- ▶ **Stavek** – jezikovna enota, sestavljena iz več besed okoli glagola. Stavek je del povedi.
- ▶ **Poved** – pomenska enota. Lahko je sestavljena iz več stavkov in je zaključena s piko.
- ▶ **Strokovna recenzija** – kvalitativno ekspertno ocenjevanje, podajo jo strokovnjaki strokovnega področja o novem strokovnem delu. Recenzija zagotovi strokovno verodostojnost in kakovost znanstvenega dela
- ▶ **Lektura, lektoriranje** – kvalitativno urejanje besedila za zagotavljanje jezikovne kakovosti.

Časovna stiska

- ▶ Uporaba tukaj predstavljenih orodij na mnogo načinov olajša pripravo besedil, saj spretna raba orodij prispeva k učinkovitosti pisanja.
- ▶ Pozivam vas, da uporabljate legalna orodja, saj so optimalna in zlasti maksimalno varna.

Konec

- ▶ Spremljajte spletno stran CLD.si
- ▶ Oglejte si še druga izobraževanja Celjskega literarnega društva.

